

ПЕДАГОГІЧНІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТБЮРО, ДИРЕКЦІЇ, КОМІТЕТУ ЛКСМУ
І ПРОФОРГАНІЗАЦІЇ КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ імені О. М. ГОРЬКОГО

№ 1—2 (98)

14

січня

1960 року

ЧЕТВЕР

Ціна 15 коп.

Гаряча пора! Студентки V курсу мовно-літературного факультету українського відділу Н. Русан, Л. Климчук, Л. Фалінська готуються до екзамену з української літератури.

НАВЧАТИСЯ І ВЧИТИ

I. Експерименти, творчість

Студенти українського відділу, що проводили практику в школах-інтернатах № 4 (Дарниця) і № 6 (Пуща Водиця), брали активну участь у розв'язанні питання, над яким зараз працюють педагогічні колективи цих шкіл: про ліквідацію шкідливого розриву в роботі вчителя й вихователя, про поєднання цих обов'язків у руках однієї людини (учитель-вихователь). Група студентів у школі № 6 активно працювала разом з колективом учителів під час проведення експерименту, предметом якого є раціональна організація самостійних занять учнів. Студенти Дем'яненко, Коцюба, Суховій проводили здвоєні уроки відповідно до програми цього експерименту й аналізували наслідки занять.

Студенти російського відділу проходили практику в школах масового типу.

Відповідно до програми педагогічної практики, студенти IV курсу повинні дати 6—8 залікових уроків з мови та літературного читання, а студенти російського відділу, крім того, 3—4 уроки співів. Фактично кожен студент уроків з мови та літератури дав значно більше. Адміністрація школи охоче доручала нашим студентам заступати хворих учителів. Студенти вели ці уроки за шкільною програмою, сумлінно до них готувалися і виправдовували виявлене довір'я. В. Яременко, наприклад (2 школа-інтернат), дав 31 урок, заступаючи учителя 8—10 класів.

У підготовці до уроків практиканти виявили значну самостійність, намагалися позбутися схеми у побудові уроку. Це відзначали й учителі шкіл. Так, учителька 63 школи М. Ф. Левченко у виступі на підсумковій педагогічній раді відзначила вміння студентів активізувати клас, встановити контакт з учнями, забезпечити на уроках належну дисципліну й робочу обстановку.

Учителька цієї ж школи О. П. Цокіл заявила, що практика не пройшла безслідно і для неї: вона запозичила в сту-

дентів багато цікавих прийомів проведення уроків. Подібні відгуки зафіксовані в протоколах педагогічних рад і по інших школах.

II. Унаочнення.

Практиканти широко використовували на уроках різні види унаочнення: на уроках з мови — таблиці, відповідне розміщення матеріалу на класній дошці (з використанням кольорової крейди), на уроках літератури — портрети письменників, ілюстрації до творів, репродукції на споріднену тему. Студентки Шишкова й Сторожук, що відбували практику в школі-інтернаті № 2, провели, наприклад, цікаві уроки з ілюстраціями по твору Панаса Мирного «Морозенко» (кольорову ілюстрацію вони виготовили самі, збільшивши малюнок з підручника). В ряді шкіл використовувалися сучасні екранні засоби унаочнення. Студенти Івахно, Донченко, Перевертайло (школа-інтернат № 1), розповідаючи учням біографію І. Я. Франка і розбираючи з ними оповідання «Історія козуха», використали епідіаскоп. Бронська та Кім (135 школа) організували кіно-урок по вивченню біографії Горького в V класі. Студентка Білоцерковець супроводила вивчення байок Крилова демонстрацією діафільмів (23 школа). Число таких прикладів можна помножити.

III. За міцні знання.

Дуже цінним у навчальній роботі, яку проводили наші студенти, є їх турбота про свідомі й міцні знання учнів. Студенти приділяли багато уваги тому, щоб не переносити центр уваги на домашні завдання, навчати учнів на уроці. На уроках застосовувалися різні форми самостійної роботи учнів, різні прийоми закріплення навчального матеріалу. Крім того, в школах-інтернатах, студенти відвідували години самопідготовки, стежили за тим, як готують учні уроки, навчали їх раціональним прийомам запам'ятовування, роботі з підручником тощо.

Зокрема слід відзначити уроки студентів: Перевертайло, Івахно, Донченко, Татаєва (1 школа-інтернат), Шастун, Вальченко, Бойко (106 школа), Дем'яненко, Коваленко, Вовк (6 школа-інтернат), Косюк, Коваленко, Редько (63 школа), Боримчук, Ісайко (33 школа), Андрущенко, Ківа (165 школа).

IV. Проте...

Безперечно успіхи в оволодінні навчальною роботою в галузі викладання мови та літератури, які виявили наші студенти на протязі педагогічної практики, проте, не повинні послаблювати нашу увагу до серйозних недоліків у підготовці студентів.

Насамперед ці хибі помітні в тому, що переважна більшість практикантів має недоліки в усній мові, які полягають у порушенні орфоепічних норм української (і відповідно — російської) мови.

Істотним недоліком є й те, що студенти мало відвідували уроки вчителів, особливо з іншого фаху, і, отже, не використали повністю тих можливостей, які давала практика для всебічного вивчення досвіду школи, для ознайомлення з кращими зразками педагогічної майстерності.

Недоліком у виховній роботі є невміння практикантів володіти музичним інструментом.

Доцент Ф. БУГАЙКО.

Здається, все ясно, але зустрітись з викладачем, тим більше з агітатором, не завжди. І не обов'язково у дні, визначені для консультацій. Можна й раніше.

На фото: викладач М. Я. Плюш проводить консультацію з студентами III курсу українського відділу в кабінеті мови.

Перший екзамен

6 січня в 31 групі III курсу фізико-математичного факультету відбувся перший екзамен. Студенти склали його з предметів опору матеріалів, теорії механізмів. Важливо, що на протязі року, коли вивчалися ці дисципліни, студенти, крім занять, відвідували залізничні майстерні, проводили лабораторні роботи, випробовуючи матеріали на тиск, згин, розрив. Таким чином, теоретичні знання систематично перевірялися на практиці. Допомогли у закріпленні матеріалу і консультації викладача Н. Шпильової.

Із дев'ятнадцяти студентів групи семеро одержали відмінні оцінки, восьмеро — «добре», один — «задовільно». Прикро, що студенти О. Павленко і А. Маковський виявилися недостатньо підготовленими і скла-

ли екзамен з великими труднощами, а один студент не з'явився.

Змістовні, вичерпні відповіді на запитання, поставлені в білетах, дали М. Подоляк, В. Лещенко, Л. Дренова, В. Козій і інші. Вони швидко, без помилок розв'язали задачі, спроектували і розрахували схеми механізмів, вірно визначили опір. Тому й не було до них додаткових запитань.

У 32 групі фізиків того ж курсу результати значно кращі — там з 20 студентів відмінні і добрі оцінки одержали 17 осіб. Особливо слід відзначити сумлінну працю А. Борейка, Л. Швецової, Е. Бурфана.

О. АРХИПЕНКО,
студент 31 групи фізиків.

Надійна зміна

Вносімо щире подяку студентам I курсу спецвідділу Т. Зінченко, Л. Горбатюк, М. Кучерявій, О. Бесараб та Т. Разумовій за організацію танцювального колективу учнів 4-а та 4-б класів 91 середньої школи Сталінського району, за роботу з піонерами.

Незважаючи на деякі труднощі в організації самодіяльного колективу учнів, переобтяженість екзаменами та іншою роботою, згадані студентки, особливо Т. Зінченко, приділи-

ли багато часу, енергії підготовці танцювального колективу до виступів на Новорічному вечорі та під час зимових канікул.

Радіємо з того, що на зміну нам прийдуть у школи такі прекрасні кадри — енергійні, працьовиті, здібні молоді вчителі, що добре знають і люблять дітей та школу.

М. ШЕКЕРА,
вчителька 4-а класу,
І. ЛОМОНОСОВА,
вчителька 4-б класу
91 школи.

Сподівання виправдалися

Скільки було розчарувань, хвилювань. Ми в школі спостерігали роботу вчителя і раніше, але лише на практиці відчули, що означає бути вчителем-дефектологом. Все те, про що говорилось на лекціях, ожило раптом у свідомості, стало таким ясним. Так, наприклад, на лекціях ми багато разів чули про індивідуальний підхід, але лише тут, на практиці, ми зрозуміли, наскільки глибоко треба знати дітей, особливості кожного. Велику допомогу нам по-

давали вчителі, в яких ми проходили практику. Багато уваги приділяли нам методисти К. М. Турчинська, Т. К. Ульянова, Н. Ф. Засенко, М. Д. Ярмаченко. Вони допомагали вивчати дітей, вказували на недоліки в роботі, виправляли їх.

Багато чому навчилися ми, але ще більше потрібно навчитися в майбутньому.

М. МАНЗЮК,
студ. IV курсу педагогічного факультету

Тепла зустріч

Цей вечір був трохи незвичайним. Актовий зал інституту заповнили студенти педагогічного факультету, вчителі спеціальних шкіл і їх вихованці — учні спецшкіл. Ще за годину до початку вечора біля актового залу інституту і особливо в аудиторії № 39 було велике поживання. Це студенти дефектологічного відділу з великою цікавістю розглядали виставку робіт учнів спецшкіл м. Києва. Виставка добре розповідає про багатогранну діяльність учнів. Дуже приємно усвідомлювати, що діти з недоліками в загальному розвитку добре вміють шити, в'язати, вишивати, виробляти взуття, столярні і поліграфічні вироби. Це ще раз підкреслює, що в результаті навчання і наполегливої праці вчителів діти спецшкіл — глухонімі і розумово відсталі — можуть брати активну участь у житті нашої країни, своєю працею приносять користь людям.

Багато ми чули про перебування школи, про наближення її до життя, про методи і специфіку роботи в школах. Але одне — почути про все це на лекції, прочитати в газеті, а зовсім інше — почути про це від людей, які по 30—40 років трудяться на педагогічній ниві.

Вечір зустрічі з заслуженими вчителями спецшкіл відкрито.

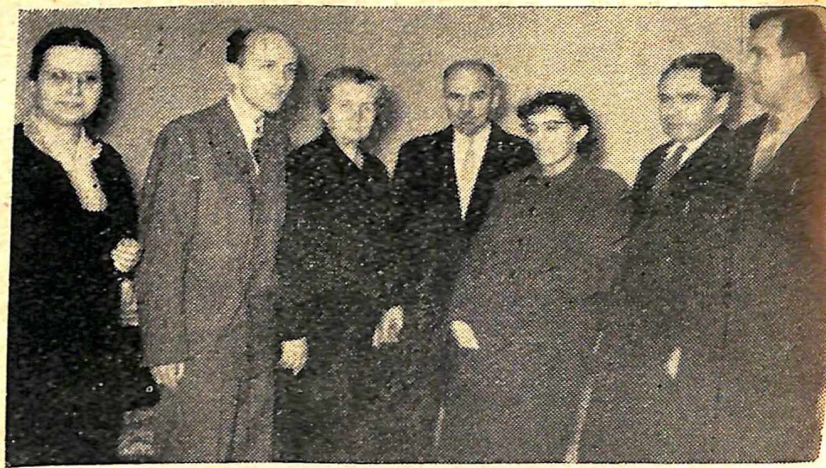
Один за одним на трибуну піднімаються вчителі Р. А. Овдієнко, А. П. Лагун, О. Дудкіна, В. Пліта, М. Доброволько, А. Кремінський, Л. Могилівська.

З увагою слухають студенти своїх старших порадників, людей з досвідом, які починали вчителювати ще в перші роки Радянської влади і були свідками всіх тих змін, які відбулися в системі навчання і виховання глухонімих і розумово відсталих дітей. Праця дефектолога хоч і важка, але почесна, тому треба переборювати ті труднощі, які будуть зустрічатися в роботі. З трибуни в зал летять слова вчителів спецшкіл про те, що «працювати нелегко, але там, де немає труднощів, нецікаво». І, дійсно, це так. Тільки тоді відчувеш насолоду, коли після кропікої праці бачиш її хороші наслідки. Багато цінних порад почули студенти від учителів. Були поради і кафедрі спецпедагогіки відносно підготовки студентів до проходження практики. Зокрема вказувалось, що потрібно більше звертати уваги на курс постановки звуків глухонімих дітей. Студенти почули про роботу логопеда, про значення цієї роботи і її благородну мету. Після виступів учителів і студентів учні спецшкіл показали свої досяг-

нення в художній самодіяльності. Зал неодноразово вибухав оплесками. Виявляється, що учні спецшкіл добре вміють співати, танцювати і читати вірші. Глядачі нагороджували оплесками танцюристів школи глухонімих, які майстерно виконали матроське «Яблучко», «Угорський танок» та «Чеську польку». Надовго запам'ятається цей вечір. Адже тут зустрілось кілька поколінь вчителів, щоб об'єднати свої зусилля у вихованні і навчанні наших дітей і вивести їх на широкий шлях життя. Наших дітей виховує сім'я і громадськість, піонерська та комсомольська організації, наше життя. Однак не можна забувати про ту велику роль, яка належить в цій справі вчителю. Особисті якості мають вирішальне значення у формуванні характеру учня, у визначенні його майбутнього. Тому нам, майбутнім сурдопедагогам і олигофренопедагогам, треба багато працювати, набувати все нових знань і розширювати свій світогляд, щоб набуті знання потім уміло передати учням.

**М. МАНЗЮК,
Л. РАДЯНСЬКА,**
студентки IV курсу
спецвідділу педагогічного факультету.

Гості нашого інституту

Делегація вчених Польської Народної Республіки в гостях на фізико-математичному факультеті.

Декан педагогічного факультету Д. Я. Шелухін розмовляє з членами делегації працівників народної освіти Угорщини.

В чому щастя?

Недавно студенти III курсу педагогічного факультету II групи спецвідділу гаряче обговорювали питання про те, «Що таке щастя?». Слова «щастя», «щасливий» і близькі їм можна часто почути з уст нашої студентської молоді, ці ж слова знаходимо у висловах визначних письменників, прославлених і звичайних людей нашої Вітчизни.

«Якщо особисте займає в людини величезне місце, а суспільне — крихітне, тоді розгром особистого життя — майже катастрофа. Тоді у людини постає питання: «Для чого жити?» Це питання ніколи не постає перед бійцем», писав М. Островський. В. Чкалов бачив своє щастя там, де важко і цікаво.

У чому ж полягає щастя людини? Кожен із студентів висловлював свою думку про щастя, прагнучи сказати і про пережите ним особисто, згадати епізоди з свого життя, коли він почував себе щасливим. У

багатьох студентів таким щасливим епізодом у житті був, зокрема, вступ до педагогічного інституту.

Дехто розповідав, як він протягом трьох років прагнув стати студентом педагогічного інституту. І от успішне складання екзаменів і зарахування до вузу — було справжнім щастям такого студента. «Коли я прочитала своє прізвище у списку зарахованих на I курс, — говорить студентка Смирнова, — я не повірила своїм очам. Я просила товаришів уважно переглянути список, чи справді моє прізвище серед зарахованих. А стати вчителькою я мріяла з дитинства». Хвилювало студентів і майбутнє. В чому далі полягатиме їх щастя? Всі уявляють собі щастя в праці на користь суспільства. Суспільно-корисна праця на благо Вітчизни — обов'язкова умова дальшого післявузівського життя, отже, складає їх щастя.

А яке ж місце посяде в житті талант, любов, родинне благополуччя?

Що головне у щасті людини: успіхи в роботі чи удача в особистому житті?

Одні висловлювали думку, що головне у особистому щасті людини — це кипуча робота. Якщо людина знаходить в роботі повне моральне задоволення, значить — вона щаслива.

Інші студенти, які зовсім не погоджувалися з цим, ставили питання: чому ж деякі жінки, наприклад, домашні господарки, хоч і не виконують ніякої громадської роботи, не вважають себе нещасливими. Вони, очевидно, вбачають своє щастя в любові до дітей, чоловіка. Тому, чи не головне у щасті людини те, як складається її родинне благополуччя і любов?

Це питання продовжують обговорювати студенти III курсу. А яка Ваша думка, товариші?

О. БЛИК.

Декан мовно-літературного факультету А. Данилюк знайомить завідувача кафедрою музики Київського педагогічного інституту ім. Бряньє В. І. Мунтяна з кабінетом звукозапису кафедри музики.

ТРОХИ ЛІРИКИ

МАМА

Ты даже в письмах нежных
не просила
Хоть словом незначительным
помочь.
Скажи мне, мама, где нашла ты
силы,
Чтоб все несчастья в жизни
превозмогать?
Приеду очень скоро непременно,
Чтоб вновь сидеть с тобой
наедине,
С отличным другом, верным
и бесшумным,
С душою, преданной навеки
мне.
И хочется сказать тебе, родная:
Спасибо за нелегкий женский
труд!
Смотрю в глаза твои и понимаю,
За что Отчизну матерью зовут!

СТУДЕНТКА

Я піду собі житом густим,
Грунтовою дорогою,
Переповнене серце моє
Тихим сумом, тривогою...
Я світанок стрічав голубий
Пісню стоголовою,
Замовкав соловей-дріботун,
Я прощавсь з русокоюсою.
Ти на шлях зустрічати ішла,
В ніч грозову не спала.
Де ж поділась любов твоя,
Як студенткою стала?!

Ти листів не читаш моїх —
Я щоденно тобі пишу.
Може, ти полюбила кого,
То признайся, тебе прошу?
Чи рук мозолястих сором,
А я ж тебе так люблю!
Я в голосі кожнім дівочім
Твій голос, як пісню, ловлю.
Чи кучері в мене не буйні,
Чи в танок не плавно веду?
Люблю... Ненавиджу?!

Кохаю!
Шукаю, як полем іду...

Зустріч викладачів спеціальних шкіл та дитячих садків — колишніх студентів нашого інституту — з студентами.
На фото: Л. Москаленко, V курс, Р. Кулик, I курс, вчителі Л. Вавіна, Р. Супрун, В. Заїка.

Закон про зміцнення зв'язку школи з життям поставив нові, більш серйозні, завдання і перед системою заочної освіти. Дещо змінилися програми, збільшилися вимоги. Тому великої праці, систематичного і наполегливого оволодіння предметами з фаху потребує чергова зимова екзаменаційна сесія. Для студентки дошкільного відділу педагогічного факультету І. Товстокорої, як і для багатьох її товаришів, це перша сесія, але в заліковій книжці у неї тільки «добре» і «відмінно». Працює вона вихователем дитячого садка № 58 у місті Запоріжжі.

На фото: студентка І. Товстокора за підготовкою до заліку з історії КПРС.

ЯК Я ВЧИВСЯ БІГАТИ НА КОВЗАНАХ

ОПОВІДАННЯ

— Ура-а! — закричав Толя Граб, влітаючи в кімнату з швидкістю метеора. Він у нашій кімнаті найтемпераментніший (спить біля теплової батареї), і ми спочатку не здивувалися, а потім подумали: «Або лотерейний білет виграв, або листа з дому отримав». У руках він тримав невеликий пакунок.

— Дали ковзани! На кафедрі фізкультури. Сорок четвертий розмір. Ледве виплавав. Ви можете поки що використовувати, а мені треба заскочити в політехнічний, — сипав швидко і нетерпляче Толя.

— Я перший, — крикнув Саша.

— Я другий!

— Я третій, — пролунало майже одночасно.

На одних ковзанах втрьох ще ніхто не бігав. Кидати жеребок — занадто примітивно. Ми не любимо багатослів'я, а тому сіли за шашки. Я завжди хизуюсь десь вичитаним афоризмом: «Кому везе в грі, тому не везе в коханні». Якщо ви мене зрозуміли, то вам стане ясно, що я програв, отже, скористаюся ковзанами третім.

...Сиджу в читальному залі гуртожитку і дивлюся на каток. Невеликий майданчик з усіх боків обнесений парканом, посередині закопаний баскетбольний стовп, на якому хтось почепив табличку з акуратним написом: «Місце для куріння».

А льоду — кіт наплавав. Я дивлюся на постаті ковзанярів, на мовчазні, кривобокі дерева в парку, а десь у глибині мого серця закрадається тихими, несміливими кроками страх.

О четвертій годині п'ятнадцять хвилин я вже в кімнаті.

— Хлопці, а ви знаєте, що я ніколи не стояв на справжніх ковзанах, у дитинстві пробував бігати на власних, зроблених з мідних трубок...

— Це нічого, — сказав Саша Клен. — Я от плавати не вмів, а навчився. — І він почав розповідати чи не в сотий раз відому нам історію.

Увійшов Володя Кучма з ковзанами в руках. По його розчервленому обличчю видно, що хлопець одержав велику насолоду.

Мою появу на катку зустріла схвальними вигуками юрба хлопців, які курили, сміялися, може, заздрили мені.

— Вони, очевидно, прийняли мене за майстра спорту, — із задоволенням і одночасно з болем подумав я.

Я зробив два кроки з дуже великим кутовим відхиленням. За третім — мене сильно кинуло вперед, потім — назад. Та я встояв на ногах. На катку стало тихо-тихо. Я величаво відкинув голову і з презирством подивився на всіх: «Ну, що?»... і зробив четвертий крок. На цьому мій триумфальний хід закінчився. Хитнувшись вліво і описавши непередбачену мною дугу правою ногою, я віртуозно впав плечима на лід.

Багатоголосий сміх покотився дев'ятим валом до корпусу гуртожитку і проник, напевне, в середину його.

— Так в тебе ж малі ковзани!

— Де там малі, сорок четвертий! — розсердився я.

Знову сміх. Я зібрав свою волю в кулак, хоч, правда, в руки було холодно і її нелегко втримати, зробив знову крок. Перший, третій, п'ятий, шостий! Ні, п'ять, бо на шостому кроці я знову впав.

Навколо кружляли, викидали ногами хитромудрі па юнаки і дівчата. Я почав, лежачи, аналізувати своє падіння.

Ясно, що ковзани були великі і не мали бажання виконувати мої вказівки, і в цьому я не винен.

Три чверті площі всього катка займав лід — насторожений, беручий, хтивий, він аж пінився від злості, плавав невеличкими кусочками снігу. До мене підійшов Боря Штарк, ехидний хлопець.

— Побачив би тебе наш математик Яків Сидорович, він би сказав, що ти — ілюстрація до монотонної функції, яка обмежена зверху.

— Не смішно, — спробував захищатися я найбільш вживаним і безглуздим аргументом.

— Все це було б смішно, якби не було так сумно, — процитував Боря. — А знаєш що? Давай я тебе буду вчити їздити.

— Прийнято одностайно, — я подаю Борі руку.

— Ну, давай, раз — вліво,

раз — вправо, ніг не піднімай так високо!

Я старанно виконую інструкції мого вчителя. Кожен рух вимагає виключної уваги і автоматизму. Раптом моя нога потрапляє між його ніг... Гм, колесо історії.

Ми лежимо недалеко від баскетбольного стовпа. Природно, що я знизу. Борис — зверху, упершись лівою ногою в мій живіт, робить критичні зауваження:

— Не намагайся переставляти ноги, ніби їх в тебе не дві, а чотири. Треба бігти так, щоб ніг майже не було видно. Крила, крила повинні бути, — патетично вигукує він.

— Боря, встань зараз же з живота, мені боляче.

— Боляче? — з сарказмом запитує Борис. — Мистецтво їзди, як і всяке мистецтво, вимагає терпіння. «Геній — це терпіння», казав хтось з класиків. Я придумав новий метод навчання!

Ми знову ідемо.

Тепер він попереду, а я, вхопившись руками за його пояс, повторюю кожен Борисів рух.

Боря починає махати руками і ногами. Я заплющую очі...

— Ми, як маленький паровоз, — десь здалеку долітає голос товариша. У ньому стільки теплоты і сердечності, що хочеться співати.

Р-р-раз... Секунди падіння. Земля крутиться. Паркан біжить, біжить, але тільки-но я стукнувся об землю, як він зупинився... Боря стоїть оддалік і пояснює «глядачам» причину мого падіння:

— Я повернув, а він їхав не в такт зі мною і налетів на грунт.

— Налетів! Це він про мене, — зауважую я, немов проси наочись.

Боря підходить до мене, в його погляді — співчуття і кам'яна рішучість будь-що навчити мене.

— Поїдемо?

— Ні, — відповідаю з гідністю я, — сам буду.

Піднімаюсь і їду. Біля паркана стоять всі жильці нашої кімнати: Сашко Клен, Толя Граб і Євген Таран. Перший з подивом дивиться на мене і каже:

— Хто ж так їздить. Головне — сміливість, сміливо треба їхати. Я сміливо їду, сміливо

Семирічний план розвитку народного господарства СРСР накреслив далі розширення сітки шкіл-інтернатів, які за кілька років своєї роботи показали вже значні позитивні результати. Однак система роботи в цих школах нового типу потребує вивчення і, звичайно, вдосконалення.

Мовно-літературний факультет на своєму українському відділі готує для шкіл-інтернатів вихователів, викладачів мови та літератури. Але чомусь, як це сталося з випускниками минулого навчального року, ці дві спеціальності розділяють — одних послали тільки викладачами з фаху, інших (і таких переважна більшість) — тільки вихователями, при тому в I—

IV класи. Цей розрив невинуватий. Адже він створює непотрібні ускладнення в стосунках між вчителями-предметниками і вчителями-вихователями. Правда, перебуваючи на практиці, студенти виступають там у ролі викладачів і вихователів. Тим більш прикро, що на ділі вони їдуть за призначенням, маючи іншу перспективу. Міністерству освіти УРСР необхідно подбати про те, щоб у цьому навчальному році таких випадків не траплялося — одержуючи дві спеціальності, студент повинен і працювати за ними в майбутньому, коли стане вчителем.

І. ГОЛУБЕНКО,

аспірант кафедри методики літератури.

Кращі з кращих

У червні місяці 1959 року був проведений другий огляд студентських наукових робіт НСТ вищих учбових закладів Київської, Вінницької, Житомирської, Хмельницької, Черкаської та Чернігівської областей.

В цьому огляді, як і в попередньому, взяло участь НСТ і нашого інституту.

Огляди є серйозною перевіркою наукового рівня та актуальності робіт, виконаних студентами, і тому закономірно, що комісія огляду в своєму наказі відзначає кращі з кращих.

На другий огляд було надіслано 312 студентських наукових робіт від 325 вищих учбових закладів. Роботи були представлені від 550 наукових гуртків, в яких брало участь 11 тисяч студентів.

НСТ нашого інституту надіслало на огляд 17 кращих робіт членів НСТ від 14 наукових гуртків.

Наказом по Міністерству вищої освіти Української РСР за № 214 проведено підсумки огляду.

В числі інших нагороджено грамотами Міністерства чотири роботи студентів нашого товариства.

Нагороджені такі роботи:

1. «Художньо-образотворчі

прийоми в роботі В. І. Леніна «Матеріалізм і емпіріокритицизм» як засіб боротьби проти ревізйонізму» Л. Грекова.

2. «Оптимістичності деяких напівпривидів» — наукова праця студентів Ю. Рудь і М. Кириленко.

3. «Формування у глухонімих учнів молодших класів мови як засобу спілкування (з досвіду Харківської, Київської та Миколаївської шкіл глухонімих)» — студента Г. Петруш.

4. «Демонстрації по темі «Електромагнітні коливання і хвилі» в курсі фізики середньої школи з саморобним приладом» — студентів Г. Давидюк і А. Золотаревського.

На першому огляді (1958 р.) було також нагороджено чотири роботи наших гуртківців. Добре, що ми не здали позицій минулого року, хоч і можна було досягти значно більших успіхів.

Не можна не відзначити успіху, якого домоглися наші фізики, бо дві нагороди з чотирьох одержали саме вони. У нас є всі можливості домогтися ще кращих результатів на наступному, третьому огляді, який відбудеться в червні 1960 р.

А. КОНФОРОВИЧ,

голова НСТ інституту.

падаю... і піднімаюсь уже не так сміливо.

— Я думаю, що йому треба спершу навчитися їхати назад, а потім уже вперед, — каже Євген.

Я підозріло дивлюся на нього. Він тільки в цьому році закінчив десятирічку і тому не знає життя так, як Сашко або я... При падінні я розбиваю руки і закривавленим кулаком махаю до нього:

— Ти дивись мені, зелена душо!

Євген тікає в кімнату.

Толя Граб перев'язує мені руку і одночасно радить:

— Ти намагайся їхати не по колу, а по прямій — від паркана до стовпа. В твоєму розпорядженні ще півгодини...

Це звучить як попередження. Хлопці пішли.

До паркана я обов'язково не доїжджав. Майже інстинктивно я вважав за краще падати біля нього. Їхати в зворотний рейс було не легше.

Кожного разу я норовив ко-небудь збити з ніг, потім сам швидко схоплювався, вишукано, елегантно подавав руку.

Потерпілий піднімався, а я втрачав рівновагу і падав знову.

Часто я їхав легко, невимучено, в моїх руках граціозності було, ой, було... Зухвало ли-

вився на всі боки, а коли падав, то голубі мої очі дивились в голубе небо. Це була дивна гармонія, чудернацьке сплетення неживої природи з людиною. Відпочивати підкочувався до баскетбольного стовпа... О великий, могутній! Ти один — моя надія і опора!

Залишилось ще 15 хвилин. Краще кінець, хоч і з муками, ніж муки без кінця. Я зійшов з катка. Навздогін пролунало «ура». Біля входу зустрів знайому дівчину, яка... ну, ви мене розумієте, звичайно.

— Ти вже закінчив?

— Так.

— А я перший раз тільки їду.

— Я також був перший раз.

— І багато разів ти впав? Я ніколи не люблю підносити себе на недосяжну височину. Перш за все — скромність. І я сказав:

— Один раз тільки впав, уявляєш собі.

Вона пішла. В мене заговорив голос совісті і я крикнув:

— Людо, я забув, я впав два рази!..

Вона заглянула в мої голубі правдиві очі і сказала:

— Це не має значення... і, крім того, я все бачила через вікно.

В. ПРИДНІПРОВСЬКИЙ

Велика історія

(продовження)

О. КАРДАШ

В історії чехословацько-українських зв'язків визначне місце належить і Людовіту Штурові, який виявляв інтерес до народної творчості слов'янських народів і українського зокрема. Словом і ділом Л. Штур сприяв розвитку західноукраїнського національного життя, а також популяризації української літератури на Словацьчині. Завдяки його зусиллям альманах Головацького «Вінок русинам на обжинки» знайшов багато читачів на Словацьчині.

50—70 рр. XIX ст. наповнюють чехословацько-українські зв'язки новим соціальним змістом. Посилення національного гніту в Галичині після 1848 р., а також жорстоке переслідування проявів українського національного життя з боку царського самодержавства призвело до розуміння соціальної обумовленості національного питання. Це не могло не накласти свій відбиток на чехословацько-українські зв'язки.

Носіями цих зв'язків тепер стають представники революційно-демократичного напрямку, зокрема Т. Г. Шевченко і Йозеф Вацлав Фріч. Живим втіленням цих зв'язків є поетична присвята «Послання славному Шафарикові» та поема «Еретик» Шевченка і смілива стаття Фріча «Хай живе Україна!».

Глибокий інтерес співця українського народу Т. Г. Шевченка до чеського народу, його культури взагалі і літератури зокрема, до його історії і особливо його волелюбних прагнень підсилювався болючим усвідомленням того важкого соціального і національного гніту, під яким знаходилась рідна йому Україна. Саме це й надихнуло Шевченка створити поему «Еретик», яка є одним з найкращих поетичних творів у світовій літературі про великого чеського мученика-борця Яна Гуса і найяскравішим виявом чехословацько-українського єднання. Не менш важливе значення мало знамените «Послання славному П. І. Шафарикові», яке є символічним доказом братерського ставлення великого Кобзаря до чехів і словаків.

На фоторепродукції автографу цієї поеми Шевченка його друг Василь Білозерський дописав: «Оповідають свідки, що Шафарик, читаючи оце послання Шевченкове, плакав відчуженими сльозами». Тому не випадково, що вже з 1848 р. передові діячі чехословацької літератури намагалися сплатити українському співцеві свій великий борг. В той час, коли царське самодержавство жорстоко переслідувало Т. Г. Шев-

ченка, забороняючи поширення його творів, чеська громадськість давала високу позитивну оцінку політично загостреній поезії великого сина українського народу. Цілий ряд перекладів творів Т. Г. Шевченка на чеську та словацьку мови і нарисів про його життя і творчість є яскравим свідченням того, як високо чехи й словаки цінили нашого великого співця. Заслугує на увагу той факт, що саме в 1876 році, коли царське самодержавство видало горезвісний «указ» про заборону української літератури, в Празі, в друкарні Ржегоржа, виходить двотомне найповніше на той час видання «Кобзаря» Шевченка, до якого ввійшли також і політичні поеми.

Проте посилені репресії проти діячів української літератури не могли не відбитись і на чехословацько-українських зв'язках. Після смерті Шевченка в історії цих зв'язків знаходимо лише імена двох представників Наддніпрянської України — Степана Руданського і Михайла Старицького.

На кінець XIX — початок XX ст. припадає діяльність одного з найвизначніших представників чехословацько-українських зв'язків — Івана Франка. Великий Каменярь виступив як продовжувач шевченківських революційно-демократичних традицій в розумінні слов'янської єдності. Надзвичайні здібності Івана Франка, його енциклопедичний розум дозволили внести йому великий вклад у дальший розвиток українсько-чехословацьких зв'язків. Він виступив не тільки як неперевершений перекладач і критик, але і як один з перших дослідників цих зв'язків. Велика заслуга Івана Франка полягає у тому, що він у цілому ряді статей з революційно-демократичних позицій орієнтував чехів і словаків лише на прогресивні явища української та російської літератури. «Зрозумійте, панове чехи, — писав він у ст. «До відома панів чехів» (1887 р.), — що коли хочете єднатися з Росією, то, якщо не втратили людської гідності, можете це зробити тільки з тією благороднішою частиною російського суспільства, словом, з Росією І. Тургенева, Салтикова, Чернишевського, Добролюбова, Писарева і т. д., а не з Росією Мещерського, Суворіна і Каткова. Знайте, що слова «Катков», «Катковщина», вживаються в Росії як зневага... і

що вважати Каткова представником цілої Росії, це значить не мати найменшого уявлення про Росію і смертельно ображати значну частину російського суспільства».

З праць Івана Франка чеська і словацька громадськість одержала цінні безпосередні відомості про життя, культуру і особливу літературу братнього українського народу, з якою була не лише мало обізнана, але яка досі була їй майже недоступною. І. Франко зробив надзвичайно багато для того, щоб познайомити свій народ з культурою і політичним життям чеського і словацького народів. Завдяки зусиллям І. Франка, з'явилося в світ багато українських перекладів з чеської та словацької літератури; починають з'являтися і самостійні українські дослідження, рецензії і замітки про чеську і словацьку літературу і життя взагалі. Поряд з І. Франком на перекладацькій ниві з чеської і словацької мов (зокрема поезії) багато зробив революціонер-демократ Павло Грабовський та інші. В 1909 р. в Києві виходить дослідження В. Доманицького «Словаки, їх життя і національне відродження», яке разом з статтями Франка і В. Гнатюка про словаків, їх культуру сприяло дальшому поглибленню знань українців про своїх слов'янських братів. На сторінках українських журналів з'являються статті П. Соболя про Яна Неруду, Ржегоржа — про Святоплука Чеха, Гейна — про рух так званої «Омладини», а одночасно з цим на сторінках чеської та словацької преси друкуються статті і дослідження Франка, Гнатюка та інших українських діячів.

Розширюються взаємні візити різних представників з Галичини в Чехію і навпаки, які сприяли дальшому зміцненню чехословацько-українських зв'язків. Цьому також у значній мірі служило дедалі міцніюче співробітництво між українською і чехословацькою пресою. На сторінках різноманітних періодичних видань друкується ряд статей і заміток про українське життя, а також переклади різних творів художньої літератури — Шевченка, Франка, Лесі Українки, Василя Стефаника та інших. Посилюється обопільний інтерес до народної пісні. Ржегорж і Л. Куба збирають і публікують записи українських народних пісень.

Дальшому поглибленню чехословацько-українських зв'язків сприяла та обставина, що із Західної України в Чехослова-

чину прибували селяни для набуття досвіду інтенсивного ведення сільського господарства, а з Чехословаччини у Львів — для роботи в українських сільськогосподарських товариствах. Немаловажне значення в цьому відношенні мала колонізаторська діяльність чехів і словаків, які створили у Волинській губернії царської Росії цілі села, зберегли в них чеський устрій життя, способи обробки землі, що не могло не вплинути на загальне піднесення культури землеробства в цій губернії.

Число поборників чехословацько-української дружби на початку XX ст. зростає за рахунок великої кількості (біля 500 осіб) львівських студентів, які під тиском національного гніту і цькування з боку польських шовіністів змушені були залишити Львівський університет і перейти в інші європейські університети, в тому числі і Празький.

В цей період у Моравії в 1910 р. з'являється в перекладі на чеську мову перша збірка оповідань Михайла Коцюбинського, яка знайомила чеську громадськість з першою російською революцією, зривала маску з лібералів і реакціонерів та закликала до революційної боротьби.

Початок XX ст. був ознаменований і поглибленням театральних зв'язків. У 1907 р. М. Садовський в Києві здійснив уперше постановку чеської народної опери «Продана наречена». Успіх цієї опери частково обумовлений тією допомогою, яку подав у підготовці її постановці опери чеський диригент Густав Єлінек.

(Далі буде).

* ~~~~~ *

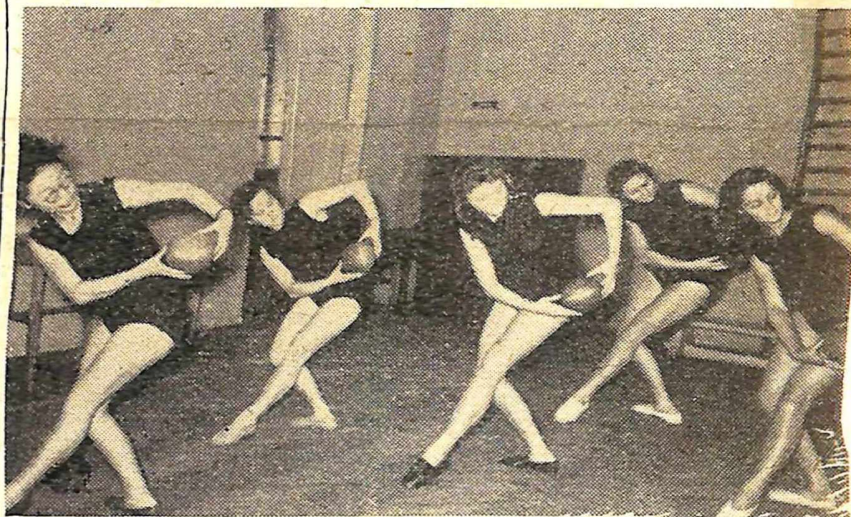
Життєва потреба

У нашому інституті є непогана традиція, за якою всі студенти, що вивчають курс навчального кіно, складають державні іспити і одержують кваліфікацію кінодемонстратора. Цього року 167 студентів з усіх факультетів (сім академічних груп) вже одержали право користуватися фільмотекою кафедри навчального кіно нашого інституту та фільмофондом кінокабінету Міністерства освіти для проведення виховної роботи в школах.

Життєва потреба мати цю кваліфікацію підтверджується тим, що цього року до нас прийшли на іспити студенти п'ятого курсу педагогічного факультету та вчителі, які, закінчивши інститут, у свій час не складали відповідного екзамену.

До кінця семестра студенти, вивчаючи другу частину курсу — методику використання екранних засобів унаочнення, ознайомлюються з фільмотекою кафедри, навчаються давати педагогічну оцінку діафільмам, діапозитивам, кінофільмам та розробляти уроки і виховні позаурочні заходи з використанням навчального кіно.

Т. АБРАМОВА,
завідуюча кафедрою
навчального кіно.

Продовжуються заняття в спортзалі. На фото: члени секції художньої гімнастики на тренуванні.

7 січня минуло 50 років з дня народження (1910) К. С. Заслонова, видатного керівника партизанської боротьби в Білорусії.

ЗАСЛОНОВ

В далекій Орші на вокзалі Вітчизни зоряної син Заслонов став на п'єдесталі, Спинивши часу сивий плін.

Він день і ніч —
безперестанку,
Як ешелони йдуть і йдуть
Крізь перегони, полустанки,
Іх проводжає в далеч — путь.
Під рельс, коліс ритмічний цокіт,
Гудків шалений перегук,
Комбриг, кремезний і високий,
Ім надає порив — снагу.
Проходять, мчаться ешелони,
Людський колишється прибіл,
Від України тут, Заслонов,
Я низько кланяюсь тобі.
О. ПЕТРИК.

Колектив інституту висловлює глибоке співчуття співробітницю газети «За педагогічні кадри» Сопільнюк Ларисі Тихонівні з приводу смерті її матері

СОПІЛЬНЮК
Євдокії Семенівні.

ОСЬ ВОНИ ЯКІ

Звичайні собі студентки. Навчаються п'ятий рік в інституті, комсомолки. Здавалося, що й друзі вони непогані. Проте, обмовимось, якимось не звертав на них ніхто особливої уваги. Вчаться, дисципліновані ненавчально: стипендію одержують, членські внески платять, ну чого б тут ще особливого від них вимагати?

І раптом така непередбачена інститутською програмою обставина — ремонт. Звичайно, ремонтували аудиторію робітників, вони ж полагодили парти, а прибрати після всього деканат фізико-математичного факультету вирішив силами студентів. Кожній групі відведено окрему ділянку роботи, призначено термін виконання. Разом з деканом і викладачами студенти виносять з приміщення тріски, сміття, замітають, миють підлогу.

Активно включилися в цю роботу і п'ятикурсники. Про-

те — не всі. Н. Теличенко, Н. Уманську, І. Поліч ми зустріли, коли вони виходили з інституту. На запитання, чому вони залишили роботу, була однастайна відповідь:

— Ідемо клопотатися про вчасне виконання замовлення у фотографію — нам це дозволив групорг.

Перевіряємо. Виявляється, неправда. На другий день, після взаємних дорікань і пробачень, вони пообіцяли працювати з групою. І що ж — втекли, ганебно, як дітлахи, ховаючись від усіх. Ніхто, правда, їх не наздоганяв — обійшлися без них і на цей раз.

Втретє зустріч з ними була досить непрямною. Дівчата без зайвих коментарів заявили, що прибирання в аудиторіях — не їх справа, бо це, бачите, не личить п'ятикурсникам, а далі: «Взагалі, чого ви від нас хочете, обридли нам ваші дорікання!». Ось у чому справа! Пізно,

дуже пізно ми пізнали ваші сіренькі, нікчемні душі. Тепер приходять на згадку й інші дрібні факти: то на лекції не з'являлися, то запізнявалися, не виконували як слід комсомольські доручення — ціла суцільна дрібних порушень, які вважалися колись за звичайні недоречності. Тоді все пояснювалося якоюсь причиною, але тепер не віримо — і тоді обдурювали! І хочеться продовжити думку: а чи пойдуть вони за призначеннями за межі Києва? Впевнені — не захочуть, зроблять усе, щоб залишитися біля пап і мам. Проте, будемо мати це на увазі.

Отаке трапляється. Кажуть: краще пізно, як ніколи. Дійсно, добре, що ми розпізнали їх хоч на п'ятому курсі. Тут мало обурюватися — потрібно щось робити. Мимо цього не має права пройти комсомольська організація.

ІВАН ШЕРШЕНЬ.

Дорога кожна хвилина! Треба переглянути ще раз конспекти, неодноразово звернутись до першоджерел. І дуже добре, коли з тобою товариш.

НАМ ПИШУТЬ Справедлива вимога

Ми, студенти вечірнього відділу факультету дошкільної педагогіки, вважаємо, що бібліотека інституту повинна бути найближчим часом забезпечена підручниками і посібниками з дитячої літератури. Справа в тому, що нам краще користуватися літературою бібліотеки інституту, в якому ми навчаємось, ніж відшукувати її в інших бібліотеках міста.

Студенти вечірнього відділу — 26 підписів.